

ORIOL
MOLAS

FERRAN
GRAU

CAZENEUVE

I LA REVENJA DELS DESVALGUTS

BARCELONA 1909.
ENRIC CAZENEUVE,
EL PRIMER DETECTIU
DE LA CIUTAT, S'ENFRONTA
A UNS MISTERIOSOS ASSASSINATS.

Capital Books

CAZENEUVE

I LA REVENJA DELS DESVALGUTS

Capital Books

11

© 2018 Oriol Molas i Ferran Grau

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Capital Books

c. Muntaner, 200, àtic 8a • 08036 Barcelona

T. 93 363 08 23

info@capitalbooks.cat

www.capitalbooks.cat

Disseny: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: febrer de 2018

ISBN: 978-84-946777-7-9

DL B 1966-2018

Imprès a Romanyà Valls, SA

Tots els drets reservats.

CAZENEUVE

I LA REVENJA DELS DESVALGUTS

ORIOI MOLAS I FERRAN GRAU

Capital Books

Als equips de cardiologia i de cirurgia cardíaca
de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau,
per salvar la vida a un dels autors.
I per si mai l'altre els ha de menester.

També volem dedicar aquest llibre
a la memòria d'Enric Cazeneuve,
que va obrir la primera agència
de detectius a Barcelona l'any 1910
i que va divulgar la tasca d'investigador privat
en programes de ràdio i en un llibre.

EL CARNISSER

Nit del 22 de maig de 1909

Just en el moment en què algú li endinsava la fulla del ganivet a la boca de l'estómac i feia el gest perquè l'arma li travessés el cor, el carnisser va obrir els ulls de bat a bat per buscar entre la foscor de la cambra el motiu d'aquell dolor tan intens. No va veure res ni ningú, ni tampoc va poder moure's gens. Només va notar com la sang començava a sortir-li a glopades, seguint el ritme de les palpitations, cada vegada més cabaloses, més lentes, fins que es van aturar del tot.

Aquell dia el carnisser havia tancat tard. Des de l'anonimat d'un dels bancs de la plaça algú havia vist com l'entretienien unes romegueres d'última hora que no paraven d'explicar-se receptes per a l'estofat. Ell les mirava sense escoltar-les. Quan van ser fora, havia endreçat les peces de xai i de vedella que quedaven a la cambra de glaç, i netejat tota la botiga. Com cada dia: treure la sang del piló i dels taulells; rentar els ganxos buits; llençar la bossa de les sobres; escombrar i fregar; afilar els ganivets, amb paciència i professionalitat, per tenir-los llestos per a l'endemà. Abans, totes aquestes feines les solia fer amb la Carmen. Mentre ella fregava, ell esmolava. I així en feien més via. Però la Carmen feia uns dies que no era a casa.

Després havia encès el llum del menjador i havia tancat els porticons de la finestra que donaven a la plaça. Probablement s'havia amanit una trista fulla d'enciam mentre, a la pae-

lla, aprofitava la punta d'un cap de llom de porc que no hauria venut mai per massa eixarreït. I com que no tenia res més a fer, havia pujat a dormir. En silenci. Sense dir bona nit a ningú perquè no hi havia ningú a qui dir res.

Quan feia estona que la casa era fosca i silenciosa algú s'havia esmunyit per la porta petita de la rebotiga, que sovint quedava oberta; havia agafat un dels ganivets acabats d'esmolat de darrere del taulell, el més llarg i fi, i creuat el menjador mirant de no topat amb cap cadira. Havia pujat les escales cap al dormitori, procurant no fer gens de soroll per no despertar el carnisser, que dormia panxa enlaire.

És perillós dormir panxa enlaire perquè és més fàcil que un ganivet et travessi el cor. Dormia esbufegant, movent compassadament la gran panxa. I dormia sol, com tantes altres nits des que la seva dona havia anat a passar unes setmanes al poble, a casa la seva germana. «Per airejar-me una mica», havia explicat a les veïnes i clients dies abans de la partida. Però totes sabien que la pobra noia tornava a necessitar una temporadeta lluny de les actituds maldestres d'un marit que mai no l'havia estimada de la manera que ella somiava de joveneta que l'estimaria el seu home.

La sang va començar a regalimar del matalàs fins a terra, espessa i llefiscosa. Qui havia endinsat el ganivet en el cos del carnisser amb la precisió d'un cirurgià es va quedar uns minuts mirant-lo en la foscor, sense mostrar cap mena de compassió i sense adonar-se que la sang començava a vorejar-li el contorn d'una de les sabates. Al cap d'uns moments, va marxar per on havia entrat.

Abans de sortir, però, va obrir el calaix de dalt del moble del menjador i va agafar els diners de la setmana de negoci. Els donaria anònimament a la Maternitat o a la Casa de la Caritat.

El carnisser era mort.

I

BALMES 6, PRINCIPAL

Quan el tren havia començat a moure's l'home que l'Enric tenia assegut al davant s'havia senyat un parell de vegades i encomanat a Déu Nostre Senyor en veu baixa, movent imperceptiblement els llavis, que s'amagaven entre una barba blanca, perfectament retallada, i uns bigotis allargassats, acabats en punta i que s'estiraven perpendiculars al nas, perfecte com el d'una estàtua grega.

Tot i que vestia de civil, tenia un inequívoc aire militar i elegant. La roba que duia era impecable. Cap arruga fora de lloc, cap plec del llaç, nuat a la moda, desentonava sota l'agulla d'or que l'aguantava. Un mocador blanc sobresortia lleument de la butxaca del pit de la jaqueta tres quarts, que mantenia descordada i lleugerament oberta. Tot un cavaller.

Tenia les cames creuades i els dits, secs i llargaruts, s'entortolligaven deixant reposar les mans sobre el genoll. L'home es mirava l'Enric amb posat seriós, però amb uns ulls plens de vida que, tot i l'edat, es mantenien humits d'il·lusió.

Tots dos compartien un exclusiu reservat de primera classe del tren que havia sortit de Portbou de bon matí. Com l'Enric, havia estat viatjant tota la nit des de París, però la casualitat no els havia portat a coincidir fins aquell darrer trajecte. Feia mitja hora llarga que circulaven i tots dos es fitaven

sense haver-se dit ni mitja paraula, fins que l'Enric va decidir que ja n'hi havia prou de tanta xafarderia i tan poca conversa.

—El senyor va a Barcelona? —li va gosar demanar en el to més galant i polit que va poder.

—*¿Disculpe?* —va replicar l'altre amb distanciament aristocràtic.

—*¡Perdóneme usted! Creía que hablaba catalán* —va respondre mig avergonyit.

—*Bueno, solo en la intimidad, ante mi confesor* —va justificar-se amb tota naturalitat—, *y nunca jamás antes de haber sido debidamente presentado.*

—Enric Cazeneuve i Cortès, per servir-lo —va afegir aquest per resoldre el conflicte diplomàtic.

—Encantat. Claudio Bonifacio Antonio López del Piélagos y Bru, segon marquès de Comillas.

L'Enric es va quedar garratibat, sense saber què dir. Tenia davant mateix un dels grans d'Espanya: aristòcrata, empresari, filantrop, catòlic i apostòlic fins a la medul·la. Per sort, l'experiència adquirida durant el temps que va fer de majordom a Alemanya li va permetre trobar el to exacte per continuar la conversa.

—Torna a Barcelona, el senyor?

—Sí. Uns assumptes d'última hora de la naviliera m'han entretingut a París més del que voldria i no tenia el meu transport privat disponible, així que el meu secretari m'ha organitzat aquest viatge entre la gent *normal*.

A l'Enric li va sorprendre aquell *normal* dit amb un cert to de superioritat.

—Doncs espero que s'hi trobi prou còmode.

—I vostè? Parla molt bé català, però li noto un fort accent francès...

—Encara que soc de París, a casa la *maman* em parlava català perquè era filla de Barcelona... Pobreta... va morir fa gairebé un any.

—L'acompanyo en el sentiment.

—Gràcies. De fet, ara vaig a instal·lar-me a casa dels avis.

L'Enric li va explicar que setze anys abans ja hi havia estat. Havia viscut, al capdavant del carrer de Balmes. No pas per voluntat pròpia sinó perquè la mare l'hi havia fet anar.

«A passar una temporadeta amb els avis —va recordar, sense explicar-ho al seu interlocutor— per allunyar-te de la gauduleria parisenca que portes a sobre i de les contínues discussions amb ton pare. T'anirà bé. Ja veuràs!» —repetia mentre li feia la maleta que l'havia acompanyat tota la vida i que aleshores encara portava entre els embalums de l'equipatge.

Però ara era diferent. Venia per quedar-s'hi. El pis dels avis era buit des que tots dos, un darrere l'altre, com pollets que no saben viure sols, van morir amb tres setmanes de diferència. Ara, als trenta-dos anys, se sentia desemparat per primer cop a la vida; perquè del pare... millor no parlar-ne, del pare. Justament la mare l'havia fet venir per primera vegada a Barcelona per fugir d'ell, de les males maneres i dels cops. «Abans no tinguéssim un disgust», havia dit. I ara ho recordava mentre s'amanagyava el genoll adolorit, que massa sovint el transportava a una d'aquelles escenes tan llastimoses o sentia, entre els seus records més amagats, el so metàl·lic d'un ganivet rebotant sobre les rajoles de la cuina.

Aquesta solitud només va alleugerir-se una mica quan l'advocat de la mare el va citar al bufet del Boulevard Haussmann, on li va llegir el testament, segons el qual el feia hereu universal dels seus pocs diners i del pis que la família tenia al carrer de Balmes, entre Pelai i ronda Universitat.

La conversa amb el marquès es va anar allargassant durant tot el viatge fins a Barcelona, amb estones de silenci que l'Enric aprofitava per pensar en les seves coses, el passat i la vida que l'esperava a la nova ciutat que a partir d'aleshores seria casa seva. I això li feia certa il·lusió, però poca cosa més. Durant els anys que havien anat de l'adolescència a la maduresa

no havia fet gaire res de profit. Havia viscut a molts llocs diferents: París, Londres, Roma, Stuttgart... Havia buscat moltes i diferents maneres de guanyar-se la vida: de jovenet, per exemple, havia fet de camàlic per París o d'ajudant d'un herbolari del segon *arrondissement*. Ja de més gran, de passant per a un advocat gandul d'Old Bailey, a Londres; de secretari d'un polític; de majordom d'un noble vingut a menys o d'acompanyant, gràcies a la seva galanteria i bona presència, de moltes senyores riques. La cultura i l'educació formal que li va donar la mare, la facilitat per les llengües i el posat de bon xicot li havien permès espavilar-se. Però ara era el moment de fer un pensament i establir-se. «Un ha de fer créixer les pròpies arrels», hauria dit l'avi amb posat sever però bonhomíós. De totes maneres, mentre els assistents del revisor començaven a obrir les portes dels compartiments, ell encara no sabia què havia de fer per guanyar-se la vida. Els diners de la mare no durarien sempre, per molt que ara, com a mínim, tingués un lloc on anar a dormir sense haver de pagar estada.

A dos quarts de dotze del migdia del dilluns 24 de maig de 1909 el tren entrà per la via 2 de l'estació de França deixant rere seu un solc de fum negre que s'anava barrejant suaument amb els núvols densos que cobrien la ciutat en aquell dilluns tapat i xafogós de primavera. Els frens de la màquina van començar a xisclar mentre d'entre les rodes metàl·liques començava a sortir vapor d'aigua, blanc i humit, fins que el comboi es va aturar definitivament, a pocs centímetres del topall del final de l'andana.

—A veure si coincidim en algun moment —li va dir l'aristòcrata mentre s'acomiadaven i deixava que el secretari, que l'estava esperant a l'andana mateix, es fes càrrec d'organitzar l'equipatge.

—Ha estat un plaer, senyor marquès. Estaré encantat de tornar a saludar-lo —va respondre el francès, encara des del vagó.

En el mateix moment en què l'Enric, des del lllindar de

la porta, just enfront dels graons metàl·lics, aixecava la mà per demanar a un dels camàlics que traguessin per l'andana que s'ocupés del bagul i de les maletes de l'equipatge, va ensumar la flaire d'un perfum. Una olor que sortia dels lòbuls d'una senyora que s'amagaven sota un barret aristocràtic d'ala ampla, plomalls a la moda i gasa transparent. Un perfum tan evocador que el va transportar de nou a la seva primera estada a la ciutat, al Liceu de la Barcelona de 1892.

Aquell any feia d'acomodador al gran teatre operístic gràcies a la intercessió de l'avi Ricardo, que, ja jubilat, n'havia estat un dels administradors. D'aquesta manera l'adolescent, idealista i espavilat Enric Cazeneuve tenia quatre cèntims a la butxaca per a les despeses.

Aquell perfum que just acabava de flairar li va recordar el que havia sentit per primera vegada a la sessió inaugural del Liceu. Mentre les notes inicials ressonaven a platea, ell, des d'una de les portes laterals del passadís circular, sentia l'olor intensa, càlida, sensual que havia deixat aquella joveneta de la tercera llotja que va passar de bracet d'un senyor gran, que va voler suposar que era el seu pare. I aquella olor va perdurar durant totes les representacions: *Lohengrin*, *Der fliegende Holländer*, *La sonnambula*, *Aida*, i al final se sentia trist perquè es pensava que ella no es fixaria mai en un noi com ell.

Va passar tot l'estiu següent somiant amb la noia i, a la nit solemne d'inauguració de la nova temporada, el 7 de novembre de 1893, ella va tornar a passar per davant seu, acompanyant el mateix senyor. Amb posat servicial, els va conduir a la llotja, va tancar la porta i es va quedar al passadís. Faltaven pocs minuts perquè s'aixequés el teló. Tothom anava entrant i els acomodadors feien la feina que els pertocava. Al cap d'uns instants, ella va sortir i li va demanar que el seguís. Ho va fer amb posat tímid però prou convincent perquè ell, sense pensar-s'ho, deixés les seves obligacions. El va portar fins a una porta que donava a un petit quartet de servei. S'hi va aturar al davant i li va fer

el gest perquè l'obris. Ell, que no acabava d'entendre res, la va obeir i la va deixar passar.

En el quartet s'hi guardaven unes poques cadires que calia entapissar de nou, alguns respatlles trencats i trossos de teles de vellut que havien sobrat de reparacions anteriors. Feia l'olor càlida de la fusta, que quan es barreja amb la roba dona sensació de tranquil·litat, com de casa bona. Li va ordenar que tanqués la porta i en el moment que ell anava a encendre el llum d'oli, el va agafar de la mà i li va dir que se li havien fet molt llargs tots aquells mesos sense veure'l.

Aquell dia feien *Guillaume Tell* de Rossini i fou aleshores quan el perfum de la noia se li va quedar impregnat per sempre més a la memòria. Mentre ressonaven les trompetes en els primers compassos èpics de la representació, els seus cors batgaven com quan després dels violins apareixen les tubes, els trombons i tota la secció de vent en ple per acabar en un final apoteòsic de platets i timbals.

Després del començament del segon acte, quan acabada l'ària de Matilde la soprano i el tenor cantaven el duo següent, de sobte es va sentir el gran terrabastall. Un soroll ensordidor que ho va paraitzar tot. Fum, molt fum. I crits, molts crits. I corredisses. I ella va fugir. I mai més no va tornar a saber res de la joveneta. Les nits en què no podia dormir, fos on fos, pensava en ella. Es preguntava si seria feliç; si s'hauria casat; si ella també l'enyorava... I en aquell mateix instant, al lllindar de la porta del vagó després de sentir el perfum, a punt de tornar a posar els peus a Barcelona, la noia del Liceu se li havia tornat a fer present.

—On vol que li portem les coses? —va demanar-li un dels nois que havia aconseguit l'equipatge.

L'havien disposat sobre un gros carretó de dues rodes. Un dels vailets esperava recolzat sobre el bagul, amb la gorra en una mà mentre amb l'altra s'eixugava la suor del front amb un mocador llardós, del mateix color indefinit que la seva bata.

L'altre xicot es distreia amb la punta de l'espardenya, picant una de les corretges que subjectaven l'equipatge.

—Balmes 6, principal —va dir l'Enric amb seguretat, mentre els donava unes monedes—. Aneu tirant que jo ja vinc. Deixeu-ho tot al replà de l'escala.

Vista des d'allà, l'andana era plena de barrets. Barrets d'ala petita, bombins a l'anglesa, grans barrets de senyora enfarfegats amb tuls i plomalls, gorres brutes de traginers, gorres de plat d'agutzils i de caps d'estació; algun canotier de palla rígida, com el que lluia l'Enric gairebé tot l'any, d'aquells de copa recta, plans i d'ala curta que es porten amb una cinta de color; gorres castellanques posades mig de gairell, segons la fatxenderia del portador; algun casquet de policia escadusser, mocadors de cap, boines negres i, fins i tot, alguna barretina lila. La senyora del perfum havia desaparegut entre tots aquells barrets. L'Enric va buscar-la entre la munió, però ja no se la veia. Evidentment, no podia assegurar que fos la noia del Liceu, només el perfum n'hi va tornar el record. Res més. Potser ara, de nou a Barcelona, l'atzar els faria coincidir. Si fos així, es preguntava si ella es recordaria del jove acomodador. Probablement, no. «Ja deu ser casada. Deu vorejar la trentena i de ben segur que la seva família la deu haver casat amb algun hereu de casa bona. Quina llàstima», va lamentar. Durant tots aquells anys havia pensat sovint en ella. Sobretot quan alguna de les senyores riques a qui acompanyava li demanava si mai s'havia enamorat. Aleshores els explicava la història del Liceu, i elles ho trobaven deliciosament romàntic, perquè sempre havia sabut la manera de rendir-les a la situació que més li interessava.

A la sortida de l'estació, amb el canotier lleugerament enrere i fent servir el paraigua a manera de bastó, perquè la humitat del dia li havia reviscolat la molèstia del genoll que patia de feia temps, va adonar-se que el marquès s'havia entretingut par-

lant amb algú. Aleshores va veure que un vailet topava amb ell i, dissimuladament, li ficava la mà a la butxaca de l'infern de l'americana. El típic gest d'un pispà espavilat. Instintivament, l'Enric va allargar el paraigua, de manera que el mànec arrodonit s'enganxés amb el turmell del lladregot, i només va haver de fer un lleu moviment enrere per fer que caigués a terra. La cartera se li va esmunyir de les mans i va anar a parar als peus de l'aristòcrata.

Mentre amb la punta del paraigua subjectava el noi a terra, va recollir-la.

—Li ha caigut això —li va dir al marquès tot retornant-l'hi.

—Gràcies, amic meu —va respondre aquest, sense entendre gaire res del que estava passant i mostrant un somriure d'agraïment que li va fer alçar lleugerament les puntes del bigoti.

L'Enric va aixecar el vailet per la camisa i se'l va posar a l'alçada dels ulls. Era un nen gitanet d'uns dotze o tretze d'anys, de rínxols diminuts impossibles de clenxinar i cara bruta com la d'un carboner. Els peus no li tocaven a terra. Estava espantat, molt espantat.

—No em denunciï, si us plau, per l'amor de Déu!

—No hi tornis! M'has sentit? No et vull tornar a veure mai més. Si t'enxampo una altra vegada pispant una cartera o un rellotge et portaré a la policia —el va amenaçar mentre li clavava una puntada al cul i el vailet iniciava una carrera frenètica tot esquivant la gentada.

El marquès ja havia pujat al carruatge i el va saludar des de la finestra mentre s'allunyava. L'Enric es va espolsar la roba amb posat satisfet i va tornar a agafar el paraigua per reprendre el camí com tot un senyor de capital, amb la sensació que havia fet la primera bona obra del dia. Va agafar el passeig de la Duana en direcció a les Rambles. El dia era gris i tapat però, tot i el maleït genoll, tenia ganes de caminar una estona fins a casa, per reconèixer els racons de la ciutat que feia temps que no con-

templava. Una brisa suau de llevant entrava pel port. «Aquesta tarda plourà», va pensar.

Barcelona era una ciutat que bullia de gent que anava i venia. A peu, en bicicleta, entre els tramvies, les tartanes i els carros de traguiners carregats amb botes i bocois, i els landós i altres carruatges per a senyors. Gent amb carretons, minyones amb còfia i davantal blanc, nens amb els morros bruts i policies amb les mans al darrere. Tot això barrejat amb els cops secs i rítmics de les ferradures dels animals repicant contra les llambordes i la mateixa pudor de merda de cavall que feia París.

Va arribar al peu del mirador de Colom, al portal de la Pau, i des d'allà va reconèixer les Rambles, per on tantes vegades havia passejat, amunt i avall, abans no comencés el torn de feina al Liceu. El passeig més popular de la ciutat seguia gairebé com l'havia deixat per tornar precipitadament a París, obeint ordres de la mare, després que esclatés la bomba. Encara hi havia el senyor del manubri que feia voltar incansablement la maneta per fer sonar pasdobles i tangos. Encara les mateixes tonades i els mateixos crits dels venedors de rellotges al capdavant de les Rambles i aquells inoblidables «Hola, guapo, que vols passar una bona estona?» que se sentien des de la foscor d'algun portal i que tant el trasbalsaven de jovenet. Era la mateixa Barcelona que havia deixat feia setze anys. Poques coses havien canviat, tret d'algun automòbil que de tant en tant s'interposava perillósament entre les bicicletes, la gent que anava a peu i els tramvies que feien dringar les campanetes d'avís amb més insistència. Ara, però, calia anar més amb compte per no ser atropellat.

A mitja Rambla, pujant a mà dreta i a l'alçada de la plaça Reial, va reconèixer el cafè Suís, que solien freqüentar els acomodadors abans no obrissin les portes per a la sessió. Recordava que els deixaven ocupar un racó de la barra per no molestar la selecta clientela. Ara, en aquella hora del migdia, era ple de senyors que hi anaven a fer un vermut. Va asseure's discre-

tament en una de les taules rectangulars del lateral, prop de les columnes rodones que sostenien l'estructura del sostre, engalanat a l'estil neoclàssic i amb les modernes bombetes elèctriques, ara apagades.

Un cambrer amb llacet negre i davantal blanc i llarg, gairebé fins als peus, va acostar-se-li.

—Un aniset rebaixat amb aigua —va demanar-li, mentre agafava de sobre la taula un exemplar de *La Vanguardia*.

Les vuit pàgines, plegades i sense rel·ligar, eren atapeïdes de lletra petita i pocs anunciants. La primera, plena d'esqueles; la segona i la tercera parlaven d'un homenatge que el diumenge, sota un radiant i calorós sol primaveral, la ciutat havia fet a l'Àngel Guimerà, insigne poeta i dramaturg. Tot Barcelona, totes les institucions, corporacions, personalitats, associacions, partits polítics de totes les tendències, corals i fins i tot colles de Sant Medir de Gràcia, van desfilar davant el poeta per retre-li homenatge amb motiu del seu seixantè aniversari. Dues pàgines enumerant les processons de ciutadans i d'autoritats que van anar passant per la plaça de Catalunya. «I mira que encara no és mort», va pensar l'Enric. «Prou li degué recordar al pobre poeta el multitudinari enterrament d'en Verdaguer de feia uns anys, còpia dels funerals d'Estat a Victor Hugo que es van fer a París. Ja les té, Barcelona, aquestes coses; aquestes còpies i aquestes exageracions multitudinàries», anava remugant mentre girava full i es posava l'aniset als llavis.

A la pàgina quatre, ja a la secció de successos locals, es va fixar en una petita nota a la tercera columna:

A primera hora de la mañana de ayer hallaron muerto en su domicilio, sito en la plaza Ibiza del antiguo municipio de Horta, don Emiliano Carrasco, de profesión carnicero, que regentaba un establecimiento en la misma dirección. Al parecer uno o varios ladrones entraron de madrugada en la casa, robaron la recaudación semanal del negocio y asestaron una cu-

chillada de carácter mortal al pobre carnicero causándole, según informan las autoridades competentes, la muerte en el acto.
E.P.D.

«¿Una cuchillada? *Un coup de couteau? Seulement?*», va pensar l'Enric mentre li sortien expressions franceses que hauria de començar a aprendre a evitar. «Només una? Carai, quins lladres més fins que hi ha en aquesta ciutat! Normalment si entren a robar i no els enxampen, no maten ningú. Són lladres, no pas assassins. I si els enxampen, hi sol haver merder, soroll, plats trencats, cops de puny... Si cal matar algú per solucionar el problema, amb una ganivetada no n'hi ha pas prou. *C'est pas facile*, matar algú en plena baralla!»

Sempre l'havien fascinat totes aquelles coses relacionades amb assassinats i misteris. Li agradava fixar-se en els detalls que llegia al diari i fer-ne disquisicions. El poc temps que va fer de passant per al senyor Smith, l'advocat penalista londinenc, va ser una de les èpoques més emocionants i divertides de la seva variada experiència laboral i, a més, va aprendre moltes coses que després feia servir per distreure's mentre llegia les informacions de successos. Mai, però, havia tingut l'oportunitat de dedicar-s'hi professionalment.

Mentre divagava, va veure que la nota periodística anava signada per Jacinto Brescó, de la secció de successos del mateix diari. Jacinto Brescó. L'havia sentit tantes vegades aquell nom, abans! Quan els joves acomodadors anaven a l'administració per cobrar la setmanada, la secretària, que tenia una veu aguda i cridanera, gairebé una octava per sobre d'una soprano de categoria, els cridava per ordre alfabètic i els anava donant els sobres. Cada cop que l'Enric sentia «Jacinto Brescó», el nom del seu amic inseparable, que tothom anomenava Cinto, sabia que després venia ell: Enrique Cazeneuve.

En Cinto era un xicot un any més jove que ell, viu, rebel i més valent que assenyat. Estava fet un pinxo. Més agosarat

que l'Enric i sempre amb més empena, havien voltat plegats tot el barri de Drassanes, sense que l'avi ho hagués sospitat mai.

En Cinto havia vingut de Lleida amb els seus pares, seguint les dots artístiques de la mare, una dona encantadora amb una veu de soprano excel·lent, que havien contractat per al cor del Liceu. Van ser companys de fatigues durant tota l'estada a Barcelona. També era al teatre aquella nit fatídica. Ell sí que es va comportar com tot un heroi, ajudant a treure ferits; no com l'Enric, que es va cagar a les calces. De fet, va ser en Cinto qui va trobar la segona bomba, que no va arribar a esclatar, i la va mostrar a la policia. En Cinto sí que no tenia mai por: feia sempre el que calia fer, sense acoquinar-se davant de ningú; no com ell, que tenia la sensació —i aquest era un sentiment que mai no havia gosat explicar— que a l'hora de la veritat no havia sabut actuar per defensar a qui estimava.

No l'havia tornat a veure més, però no s'havien perdut mai la pista. Sabia que l'espavilat del Cinto feia la carrera periodística i exercia en un dels principals diaris de Barcelona. S'havien escrit cada vegada que l'Enric havia canviat de feina o de ciutat, i cada vegada que en Cinto havia prosperat al diari. Després del Liceu va entrar de bidell a *La Vanguardia* i pocs anys després ja feia d'ajudant de caixista a la linotípia. De mica en mica va anar ficant el nas a la redacció, fins que li van deixar escriure alguna necrològica. La darrera vegada que s'havien carretejat, poc després de la mort de la mare, ja redactava petites notes locals.

«Quan m'hagi instal·lat —va pensar— l'aniré a veure. S'endurà una bona sorpresa.» Estava content de tenir l'oportunitat de retrobar l'amic. Encara no feia dues hores que era a la ciutat i ja li havien tornat al cap la noia del Liceu i l'eixerit d'en Cinto. Els seus temors de solitud i d'avorriments s'anaven dissipant com el fum de la màquina de tren.

Rambla amunt, en poc minuts va arribar al portal de la

finca. Carrer Balmes 6. Es conservava tal com l'havia recordat tots aquells anys: de pedra clara i arc arrodonit, del mateix estil que seguien totes les cases del segle passat, amb una porta de ferro forjat que sempre era oberta i vidres transparents que la portera mantenia nets com una patena.

L'entresol tenia uns balcons petits i ajustats a la façana, com si els fes vergonya treure el cap al carrer. Els del principal, en canvi, eren més senyors i ufanosos. Ocupaven tots els finestrals i, com si no en tinguessin prou, els dos centrals disposaven d'un balcó compartit que s'eixamplava uns metres sobre la vorera, tapant el sol del pis inferior, com recordant-li la seva condició més modesta.

L'escala, prou ampla i clara per a una casa del centre, era massa estreta per a una mansió burgesa. Ara s'adonava que la finca de casa els avis s'ajustava a la situació social de la família: prou sòlida i confortable, però sense les estridències d'aquells que tenien més possibles.

Mentre ficava la clau al pany del principal es va adonar que tenia molts records per recuperar i molta gent per retrobar en aquella ciutat que a partir de llavors seria casa seva. Fins i tot, si feia cas de la nota del Cinto al diari, l'esperava algun d'aquells misteris sobre els quals li agradava tafanejar.

El pis era fred, humit i ple de pols. Una forta olor de resclosit surava a l'ambient. Va obrir els finestrals i els porticons que donaven al carrer Balmes i va treure els llençols de sobre el mobiliari. La pols que hi havia es va barrejar amb la claror que entrava per les finestres i va provocar una boira fina de partícules de colors que es van anar dipositant sobre la superfície de les coses. «De poca cosa havia servit tenir-ho tot tapat durant aquells anys», va pensar, pragmàtic.

Presidia el menjador un imponent bufet de formes arrodonides amb detalls botànics, calaixos, armariets i vitrines per a la vaixel·la. No era un moble exagerat dels que el modernisme actual imposava a les cases bones, però sí que respirava una

certa modernitat. Aquell moble li va fer estrany, perquè no el recordava gens de la seva primera estada. «Els avis el degueren comprar després.»

Tot continuava com ho recordava: mobles pràctics i casolans que anaven del senzill i humil balancí de reixeta a la *chaise longue* d'estil romàntic, on encara hi veia l'àvia mig estirada fent mitja. La taula gran i imponent, estil imperi, amb les cadires a joc que aparentaven més del que en realitat eren. I a mà dreta, un canterano fals barroc, amb un gerro buit a la lleixa superior. Vaja, l'eclecticisme típic de tota casa barcelonina de l'Eixample, amb prou diners per permetre's certes comoditats però sense cap alegria més del compte.

Va entrar les seves coses i les va portar a la cambra que havia estat el seu dormitori de jovenet. No gosava fer servir l'habitació de matrimoni dels avis. Trigaria molt de temps abans no es fes seu tot el pis.

La cuina, endreçada. Les cassoles de fang i de metall, les paelles, la vaixel·la de cada dia, tot estava ben posat als armaris, com si algú hagués vingut a desahonar abans de tancar el pis. No hi havia res que es pogués fer malbé. El saler era buit, i la sucra i el setrill de l'oli, també. Definitivament s'havia fet neteja.

Necessitaria ajuda. Una minyona que s'ocupés de comprar, cuinar, fer la bugada i tenir la casa polida. Ja en trobaria una, segur. Era tard. Encara no havia dinat i tenia gana.

—M'acosto a la redacció de *La Vanguardia* a veure si trobo en Cinto i dinem plegats —es va dir a si mateix en veu alta, conscient que ningú no l'escoltava.

En el moment que va obrir la porta del pis per marxar, palplantada al replà, hi havia *donya* Maria, la portera de tota la vida. Com la casa, estava com l'havia deixat el 1893. Ni més vella ni més jove. Era una d'aquelles senyores grans que sempre són grans. D'aquelles que de ben segur ja van néixer arrugades i un xic geperudes, però no pas caducades. Donya Maria

desprenia la mateixa sensació d'energia i vitalitat de feia setze anys. Encara duia la mateixa bata i somreia amb el mateix posat, sense cap arruga de més, sota els ulls vius i xafarders.

—Els traginers m'han dit que vindria i veig que no m'han enredat. Imagino que vostè és l'Enric. El senyoret Enric. Si que ha crescut en aquests anys! Ara ja és tot un senyor. Entenc que ve a estar-se a casa del senyor Ricardo, Déu l'hagi perdonat. Era tan bon home, el seu avi! I la seva mare, com està la seva mare? Fa molts anys que no en sé res. Ve només per una temporadeta o s'establirà aquí? També m'hauria pogut escriure per anunciar-me quin dia arribaria, i així l'hauria pogut rebre com es mereix. Però no, aquí ningú no informa de res la Maria. Aquestes coses, una portera com cal, les ha de saber, sap? Una necessita conèixer els moviments dels propietaris de la finca per poder donar-los bon servei. Perquè és clar, tothom es pensa que les porteres ho fem per xafardejar, però no. Ho fem perquè forma part de la nostra feina. Així què? No m'ha contestat. S'hi estarà gaire?

—Hola, donya Maria. Com està? —li va respondre en el moment just que ella va aturar el discurs i va permetre a l'Enric saludar-la, mentre s'ajupia lleugerament per fer-li un petó a la galta com quan tenia setze anys.

La portera es va posar vermella com un perdigot.

—No me les faci, aquestes coses, que ja no és un vailet, senyoret Enric —va rondinar.

—Sí, vinc a viure a casa els avis. La mare va morir fa gairebé un any i m'ha deixat el pis. De manera que m'establiré aquí.

En sentir la notícia, donya Maria es va senyar.

—Veig que algú va endreçar la casa. Ara necessitaré una minyona que em vagi a comprar, cuini, netegi la roba i tingui cura de tot una mica.

—La meva filla, la Filo, i jo vam netejar i tancar el pis l'endemà mateix que vam enterrar la seva àvia Joaquina, al cel sia —i es va tornar a senyar—. La nena ja té vint anys i li he ense-

nyat a fer totes aquestes coses, de manera que, si vostè vol, ella li podrà fer de minyona.

—Molt bé. Perfecte. Contractada —va sentenciar, mentre li allargava uns bitllets i començava a baixar les escales de dos en dos—. Que vagi a comprar i que tregui la pols del menjador. Aquest vespre vindré a sopar! —va acabar cridant des del replà de l'entresol.